

Opgave 3 Lobbyen

Bij deze opgave horen de teksten 3 tot en met 5 en figuur 2 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Tijdens het proces van politieke besluitvorming wordt volop gelobbyd. In het voorjaar van 2015 publiceerde PvdA-Tweede Kamerlid Lea Bouwmeester samen met partijgenote Astrid Oosenbrug een nota met voorstellen om lobbyen in Den Haag beter zichtbaar te maken (zie tekst 3). Bij de Haagse lobby zijn vaak oud-politici betrokken, zo blijkt uit onderzoek van *de Volkskrant* (zie tekst 4 en figuur 2).

Lobbyen vindt niet alleen plaats in de nationale politiek. Ook op het niveau van de Europese Unie zijn veel lobbyisten actief (zie tekst 5).

Lees de regels 1 tot en met 26 van tekst 3.

De plannen van Kamerlid Bouwmeester hebben betrekking op het werk van lobbyisten.

- 2p 13 Geef een omschrijving van het begrip lobbyen. Betrek in je antwoord twee elementen van het begrip lobbyen.

Gebruik de regels 1 tot en met 26 van tekst 3.

Politieke partijen vervullen verschillende functies in het proces van de politieke besluitvorming.

- 2p 14 Leg uit welke functie van politieke partijen te herkennen is in de regels 1 tot en met 26 van tekst 3.
Kies uit de volgende functies: de selectiefunctie, de articulatiefunctie, de participatiefunctie en de aggregatiefunctie.

Gebruik de regels 1 tot en met 26 van tekst 3.

- 2p 15 – Geef een citaat met regelnummers waaruit blijkt dat de Tweede Kamer het recht van initiatief heeft.
– Geef aan hoe het recht van initiatief uit dit citaat blijkt.

Gebruik de regels 27 tot en met 37 van tekst 3.

Een democratische rechtsstaat heeft onder andere de volgende kenmerken:

- 1 De bevoegdheden van bestuursorganen zijn gebaseerd op de Grondwet.
 - 2 Er is openbaarheid van bestuur.
 - 3 Er zijn politieke grondrechten.
 - 4 Er is sprake van scheiding van de machten.
- 2p 16 – Op welk kenmerk van een democratische rechtsstaat kunnen de voorstellen van Bouwmeester gebaseerd worden?
– Leg je antwoord uit.

Gebruik tekst 3.

De discussie over de invloed van lobbyisten in Den Haag hangt samen met enkele knelpunten ten aanzien van het democratische gehalte van het Nederlandse politieke systeem. Deze knelpunten zijn:

- 1 afnemende invloed van het parlement ten opzichte van de regering;
- 2 ongelijke toegangsmogelijkheden tot de politieke arena.

- 2p 17 – Geef een citaat met regelnummers uit tekst 3 dat een voorbeeld is van knelpunt 1.
- Geef een citaat met regelnummers uit tekst 3 dat een voorbeeld is van knelpunt 2.

Het proces van politieke besluitvorming kan beschreven worden met behulp van de verschillende fasen van het systeemmodel: de invoerfase, de omzettingfase en de uitvoerfase.

- 2p 18 Leg uit in welke **twee** fasen van het systeemmodel veel lobbyactiviteiten zich voornamelijk afspelen.

Lees tekst 4 en bekijk figuur 2.

Dat het bedrijfsleven en organisaties uit de (semi)publieke sector voor hun lobby-activiteiten graag gebruikmaken van ex-politici, heeft alles te maken met de machtsbronnen waarover ex-politici beschikken.

- 4p 19 Leg met behulp van **twee** machtsbronnen uit waarom ex-politici een waardevolle rol kunnen spelen in de lobby van het bedrijfsleven en organisaties uit de (semi)publieke sector.

Gebruik figuur 2.

In figuur 2 is het aantal ex-politici in topfuncties zichtbaar van verschillende Nederlandse organisaties en bedrijven. Ook is te zien van welke politieke partij de ex-politici of ex-politicus afkomstig is.

- 3p 20 **a** In de topfuncties van welk bedrijf of van welke organisatie is het aantal ex-politici van een 'rechtse' partij of partijen groter dan van een 'linkse' partij of partijen?
- Noem van het gekozen bedrijf of de gekozen organisatie het aantal topfuncties per 'rechtse' **en** 'linkse' politieke partij of partijen.
- b** Geef een reden waarom meer 'rechtse' dan 'linkse' ex-politici in de topfuncties van dat bedrijf of organisatie terecht zijn gekomen. Betrek in je antwoord een uitgangspunt van 'rechtse' politieke partijen **en** een uitgangspunt van 'linkse' politieke partijen.

In tekst 4 staat dat PVV'ers en SP'ers nauwelijks meedoen in het netwerk van ex-politici (zie de regels 24-27). Politieke partijen kun je indelen volgens politieke stromingen of ideologieën. De PVV wordt gerekend tot een bepaalde ideologie.

- 3p 21 – Noem de naam van de ideologie waartoe de PVV wordt gerekend.
- Noem twee kenmerken van deze ideologie.

Gebruik de regels 1 tot en met 25 van tekst 5.

In het eerste gedeelte van tekst 5 wordt beschreven hoe het Europese besluitvormingsproces verloopt. Op de puntjes bij de letters a, b en c horen drie Europese politieke organen te staan die in dit proces een rol spelen.

- 3p 22 Geef aan welke organen dit zijn (één orgaan per letter).

Lees de regels 26 tot en met 37 van tekst 5.

Bedrijven investeren veel geld in Europese lobbyactiviteiten. Dit komt onder andere omdat 'Brussel' bevoegdheden heeft die betrekking hebben op economische samenwerking, zoals de ordening van de markten voor landbouwgebieden.

- 2p 23 – Geef een **ander** voorbeeld van economische samenwerking waarop de bevoegdheden van Brussel betrekking hebben.
– Welk algemeen doel van de Europese samenwerking wordt daarmee bereikt?

Opgave 3 Lobbyen

tekst 3

De Tweede Kamer wil meer inzicht in onzichtbare lobbypraktijk

“Dat bedrijven, burgers en organisaties voortdurend lobbyen, hoort bij democratie”, zegt Lea Bouwmeester, Kamerlid van de PvdA. “Maar de politiek moet opener zijn over wie dit zijn en hoe de politiek belangen afweegt.” Samen met partijgenote Astrid Oosenbrug presenteert ze een initiatief-nota met voorstellen om lobby-invloed in de politiek zichtbaarder te maken. Een door hen samengestelde werkgroep van Kamerleden moet de voorstellen in regelingen omzetten. In het voorjaar publiceerden de Kamerleden Bouwmeester en Oosenbrug al een reeks transparantie-voorstellen op de

20 PvdA-website. Onderdeel daarvan was het openbaar maken van de agenda's van bewindspersonen en een 'lobby-paragraaf' bij wetgeving, waarin het ministerie laat zien welke 25 belangen zijn aangekaart en hoe die zijn afgewogen.

Het voorstel is een eerste stap om lobbyen te reguleren. Hard nodig, stelt Bouwmeester. “Het gaat om wie 30 de kaders van wetgeving mede bepaalt. Wij als Kamerleden hebben geen idee wie er in de vroegste fase meedenken. Als Kamerlid kun je niet zien wie de kaders van wetgeving 35 bepalen en als burger kun je alleen in de marge iets veranderen”, zegt Bouwmeester.

naar: de Volkskrant, 22 december 2015

tekst 4

Vooral het bedrijfsleven maakt gebruik van lobbykracht in Den Haag van ex-politici

Vooral het bedrijfsleven maakt gebruik van de lobbykracht van ex-politici. Met name VVD'ers en CDA'ers maken na hun leven op het Binnenhof de stap naar bedrijven. Van alle ex-politici in de top van het bedrijfsleven komt twee derde vanuit deze partijen.

Wie toegang wil hebben tot de beslissers in Den Haag, moet weten waar de sleutel ligt. En wie weet dat nou beter dan een ex-politicus? Daarom zijn zoveel ex-Kamerleden en ex-ministers werkzaam in besturen van het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

PvdA en CDA zijn sterk vertegen-

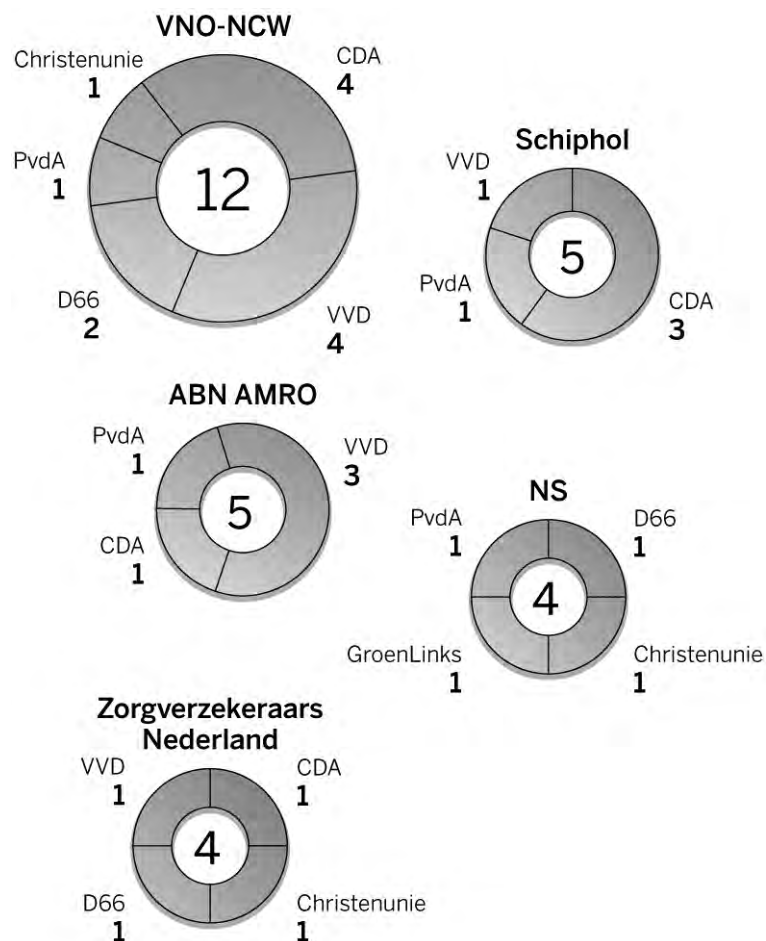
woordigd in het onderwijs. In de zorg zijn de traditionele regeringspartijen PvdA, VVD en CDA sterk aanwezig. Ex-politici van D66 en GroenLinks vinden regelmatig hun weg naar de top van niet-gouvernementele organisaties (ngo's). PVV'ers en SP'ers doen nauwelijks mee in dit netwerk van voormalig bewindspersonen en Kamerleden.

Dat blijkt uit onderzoek van *de Volkskrant* naar het carrièreverloop van ex-politici. Daarbij is in kaart gebracht welke ex-Kamerleden, ex-ministers en ex-staatssecretarissen tussen 2010 en 2015 topfuncties bekleedden in het bedrijfsleven, de semipublieke en de publieke sector.

naar: de Volkskrant, 6 februari 2016

figuur 2

Het aantal ex-politici per politieke partij in topfuncties bij werkgeversorganisatie VNO-NCW en bij vier bedrijven: Schiphol, bank ABN AMRO, NS (Nederlandse Spoorwegen) en Zorgverzekeraars Nederland tussen 2010 en 2015

bron: de Volkskrant, 6 februari 2016

tekst 5

Het tot stand komen van EU-beleid

Europese besluitvorming

Voordat ...**(a)**... met een initiatief
voorstel komt, raadpleegt ...**(a)**...
eerst één of meerdere comités om
5 zich te vergewissen van voldoende
draagvlak bij de diverse Europese
regeringen. Vrijwel altijd schakelt
...**(a)**... adviesbureaus in om
technische en juridische kwesties
10 goed uit te zoeken.

Nationale parlementen nemen kennis
van de voorstellen en kunnen hun
ministers vragen om bepaalde stand-
punten in ...**(b)**... te blokkeren of te
15 amenderen.

Voordat in ...**(c)**... gestemd gaat
worden over de voorstellen van
...**(a)**..., kan ...**(c)**... wijzigingen

doorvoeren in de voorstellen. Omdat
20 regelmatig bijeenkomsten
plaatsvinden tussen Nederlandse
parlementsleden en de leden van
...**(c)**..., kan de Tweede Kamer ook
via deze weg nog enige invloed
25 uitoefenen.

Invloed van lobbyisten

Het lobbycircuit dat zich richt op de
Europese Unie, is bijzonder
omvangrijk. In 2013 is uitgerekend
30 dat Nederlandse bedrijven en
organisaties zeker 80 miljoen euro
uitgeven aan lobbyactiviteiten in
Brussel, maar daar zijn enkele
multinationals nog niet bij
35 meegerekend. In totaal zou er één
miljard euro per jaar worden
uitgegeven aan lobbyen in Brussel.

naar: www.europa-nu.nl, gedownload in oktober 2016